

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Юридичний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра публічного права

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Вступ до медіації

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

Освітньо-професійна програма _____

(назва програми)

Спеціальність _____

(вказати: код, назва)

Галузь знань _____

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Нестеренко Лідія Борисівна, асистентка кафедри публічного права

(вказати авторів (викладач (ів), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача <https://law.chnu.edu.ua/lidiia-nesterenko/>

Контактний тел. +380506584158

E-mail: l.nesterenko@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6076>

Консультації Онлайн-консультації за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Вступ до медіації» спрямована на формування у студентів знань і навичок щодо застосування альтернативного вирішення спорів. Призначена для здобуття студентами початкових навичок аналізу конфліктних ситуацій; вибору стратегій поведінки у конфлікті; знань щодо принципів, структури та процедури проведення медіації.

Мета навчальної дисципліни: отримання студентами знань про медіацію як альтернативний спосіб вирішення спорів, природу й процедури медіації, а також формування навичок роботи з врегулювання спорів в окремих сферах різної професійної діяльності.

2. Пререквізити.

3. Результати навчання

В результаті опанування навчальної дисципліни студент буде:

знати та розуміти:

- природу і характер конфліктів у суспільстві;
- альтернативні способи вирішення правових спорів;
- особливості альтернативних способів вирішення спорів у різних категоріях спорів та діяти у відповідності з цими особливостями;
- типи переговорів та їх специфіку;
- основні підходи до формулювання програми переговорів;
- основні терміни та поняття, які використовуються в галузі медіації;
- принципи медіації, їх зміст та значення;
- процедуру та стадії медіації як альтернативного способу вирішення спорів;
- права та обов'язки учасників медіації;
- основні інструменти медіатора;
- техніки інтерактивного слухання та ефективної комунікації;
- порядок визначення інтересів сторін в рамках медіації;
- форми участі медіатора в переговорах сторін;
- порядок та прийоми напрацювання опцій для вирішення спору;
- критерії якості та параметри оцінки запропонованих варіантів розв'язання спору;
- порядок укладення й виконання угод про врегулювання спору, а також вимоги, що висуваються до форми та змісту медіаційних угод.

вміти:

- застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- аналізувати інформацію з різних джерел, у тому числі іноземних;
- спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня;
- діяти на основі етичних міркувань;
- діяти соціально, відповідально та свідомо;
- виявляти, вирішувати проблеми;
- складати карту конфлікту та обирати найоптимальнішу стратегію поведінки;
- здійснювати презентацію свого дослідження на теми альтернативних способів вирішення спорів;
- обґрунтовано висловлювати власну позицію іншій особі чи особам, уміти опанувати ситуацію, наводити переконливі аргументи;
- демонструвати знання сучасних доктрин права та медіації та її основних моделей;
- розуміти особливості відносин між сторонами конфлікту, їх почуття, емоційні та психічні стани, володіти навичками емпатії;
- налагоджувати комунікацію між сторонами та сприяти порозумінню між ними;
- володіти навичками активного слухання;
- влучно застосовувати резюмування;
- влучно ставити різні види запитань.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <u>Вступ до медіації</u>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2; 3	3; 5	3	90	2	15	15	-	-	60	-	залік

4.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1											
Тема 1. Конфлікт: поняття, види	9	1	2	-	-	6	-					
Тема 2. Аналіз конфлікту. Складання карти конфлікту.	9	1	2	-	-	6	-					
Тема 3. Стратегії поведінки в конфлікті.	9	2	1	-	-	6	-					
Тема 4. Альтернативні способи вирішення спорів.	9	2	1			6						
Тема 5. Переговори.	8	1	1			6						
Разом за ЗМ 1	44	7	7	-	-	30	-					
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2											
Тема 1. Медіація як спосіб вирішення конфлікту та її види	12	2	2			8	-					
Тема 2. Процедура медіації	11	2	2			7	-					
Тема 3. Навички медіатора	12	2	2			8						
Тема 4. Міжнародний досвід медіації	11	2	2			7						
Разом за ЗМ 2	46	8	8			30	-					
Усього годин	90	15	15	-	-	60	-					

4.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Медіація як альтернативний спосіб врегулювання спорів.	8	

2.	Міжнародні стандарти медіації.	9	
3.	Етичні стандарти медіації	8	
4.	Принципи медіації.	8	
5.	Стадії процедури медіації	9	
6.	Медіація як професія	9	
7.	Медіація у різних сферах суспільних відносин	9	
	Всього	60	

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

5. Система контролю та оцінювання Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь студента, виконання творчих завдань, розв'язання кейсів; взаємоконтроль студентів у парній та груповій роботі тощо. Особливого увага надається такій формі контролю й оцінювання навчальних досягнень слухачів як проведення симуляцій щодо різних видів конфліктних ситуацій.

Формами підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; контрольні роботи, тести; вирішення кейсів; симуляції (для відпрацювання навичок медіатора та переговорів); інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач-казусів тощо), виконанні завдань для самостійної роботи, підготовці есе – 5 балів.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості.

«А» ставиться у разі,	– постійно готувався до занять та згідно з програмою дисципліни; – глибоко та всебічно розкривав зміст питань; – показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати
-----------------------------	--

якщо студент:	<p>навчальний матеріал;</p> <ul style="list-style-type: none"> – показав уміння вільно виконувати завдання, знання чинного законодавства; – переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуальних завдань та підготовки наукового повідомлення; – належним чином виконував завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю або допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності.
«В» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань; – робив узагальнення та висновки з окремих питань; – працював законодавчі та нормативні акти; – виконував завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю, але недостатньо використовував додаткову літературу; при усних відповідях не досить повно і аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності; не проявив творчий підхід до виконання індивідуальних завдань та наукових повідомлень.
«С» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань; – формулював висновки з окремих питань практичних занять; – брав участь у виконанні індивідуальних завдань та наукових повідомлень; – виконував завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні; – не проявляв належної активності на практичних та практичних заняттях, недостатньо використовував додаткову літературу; неохайно виконав індивідуальне завдання.
«D» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – формулював висновки з окремих питань; – виконував завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності, не проявляв належної активності на практичних та лабораторних заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи, недостатньо використовував додаткову літературу, не належним чином виконав індивідуальне завдання, виконав не всі завдання для самостійної роботи.
«E» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – виконував окремі завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю, але допускав неточності при усних відповідях (будуючи свою відповідь на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення), тестуванні; – не проявляв належної активності на практичних та практичних заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; – недостатньо використовував основну та додаткову літературу; – не належним чином виконав індивідуальне завдання.
«Fx» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – допускав принципові помилки під час виконання завдань; – не виконав завдання модульного контролю.
«F» ставиться у разі, якщо студент:	<ul style="list-style-type: none"> – поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – не виконав завдання для самостійної роботи; – не виконав індивідуальне завдання та не підготував наукове повідомлення; – не проявляв активності на практичних заняттях; – на підсумковому занятті не вміє відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисципліни; – не виконав завдання модульного контролю.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС.

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90–100)	відмінно
Добре	B (80–89)	дуже добре
	C (70–79)	добре
Задовільно	D (60–69)	задовільно
	E (50–59)	достатньо
Незадовільно	FX (35–49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1–34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

6. Рекомендована література

6.1. Нормативно-правові акти

1. Європейський кодекс поведінки для медіаторів. URL: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf
2. Директива № 2013/11/ЄС Європейського парламенту і Ради від 21.05.2013 року "Про альтернативне вирішення спорів зі споживачами". URL: <http://tpu.kiev.ua/direktiva-yes-2013-11-eu-vid-21-05-2013-roku-pro-alternativne-virishennya-sporiv-zi-spozhivachami/>
3. Резолюція Європарламенту від 25 жовтня 2011 р., (2011/2117(INI), "Щодо альтернативного вирішення спорів в цивільних, комерційних та сімейних справах". URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2011-0449>
4. Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради "Про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах". URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/994_a95
5. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R(2002)10 "Щодо медіації в цивільних справах", схвалена 19 вересня 2002 року. URL: [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec\(2002\)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=c1cbe](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=Rec(2002)10&Sector=secCM&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=eff2fa&BackColorIntranet=eff2fa&BackColorLogged=c1cbe)
6. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R(2001)9 "Щодо альтернатив судовому вирішенню спорів між органами управління та приватними суб'єктами", схвалена 5 вересня 2001 року. URL: <https://rm.coe.int/16805e2b59>
7. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R(99)19 "Щодо медіації в кримінальних справах", схвалена 15 вересня 1999 року. URL: [http://www.mediacio.hu/files/EU_dok/CoE_R\(99\)19_mediation.pdf](http://www.mediacio.hu/files/EU_dok/CoE_R(99)19_mediation.pdf)
8. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>

6.2. Базова література

1. Альтернативні способи вирішення спорів: навч. посіб. / М. Я. Білак та ін.; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків: Право, 2019. 264 с.
2. Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект: дис. канд. юр. наук : 12.00.01 / Любченко Я. П. – Харків, 2018. – 254 с.

3. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: дис. докт. юр. наук : 12.00.01 / Мазаракі Н. А. – Київ, 2019. – 484 с.
4. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. — Одеса: Екологія, 2019. — 456 с.
5. Кріс Восс, Тал Рез. Ніколи не йдіть на компроміс. Техніка ефективних переговорів. Київ: Видавництво «Наш Формат», 2019, 264 с.

6.3. Допоміжна література

1. Ларрі Кінг, Білл Гілберт Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Дніпро: Видавництво: «Моноліт-Bizz», 2019, 650 с. Бортнікова А. Критерії медіабельності публічно-правового спору. *Visegrad journal on human rights*. 2017. № 6. URL: http://vjhr.sk/archive/2017_6/5.pdf
2. Грень Н.М. Реалізація права людини на справедливий суд шляхом процедури присудової медіації: теоретико-правове дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2017. 250 с.
3. Колеснікова М. В. Шаповалова А. О. Актуальність впровадження інституту медіації в законодавстві України. *Правові горизонти / Legal horizons*. 2017. С. 41-46. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/57892>
4. Н.В. Ільєва, Д.А. Мадей. Перспективи надання нотаріусами функцій медіації. *Правова держава*. 2022. № 46. С.35-42.
5. Фішер Р., Юрі В., Хокен П., Шлях до Так, або переговори без поразки. Серія: Поле Чудес. Пер. з англ. Видавництво: Парадокс. 1995р. 448 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws> – система Верховної Ради України щодо пошуку нормативно-правових актів.
2. <http://mediationworld.net> – безкоштовний ресурс, що містить оновлену інформацію про медіацію в усьому світі.
3. <http://ukrmediation.com.ua/ua> – сайт Українського центру медіації при Києво-Могилянській Бізнес Школі.
4. <http://namu.com.ua/ua/> – портал Національної асоціації медіаторів України.
5. <https://www.pon.harvard.edu> – сайт Програми з переговорів, розроблена у співпраці між Гарвардським університетом, Массачусетським інститутом технологій та Університетом Тафта, що містить інформацію, присвячену міждисциплінарним дослідженням в галузі переговорів та вирішення спорів, а також форму для обговорення ідей та дискусій.
6. <https://www.cedr.com> – сайт Центру з ефективного вирішення спорів та управління конфліктами (Велика Британія), одного із світових лідерів із надання послуг медіації, інших альтернативних способів вирішення спорів, а також підготовки професійних медіаторів.
7. <https://www.cpradr.org/> – сайт Міжнародного інституту із запобігання та розв’язання конфліктів (CPR – The International Institute for Conflict Prevention and Resolution).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовний модуль №1						Змістовний модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	МК 1	T6	T7	T8	T9	МК 2	50	100
4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.